
سوالات تشریحی درس سوم علوم و فنون ادبی (۳) پایه دوازدهم رشته علوم انسانی

طراح سوالات: فریبا محمودی از شهرستان میانه

۱- درست یا نادرست بودن جملات زیر را بنویسید:

الف) بدیع در ادب فارسی به مجموعه آرایه‌هایی گفته می‌شود که بر زیبایی لفظی و معنایی سخن می‌افزاید.

ب) آرایه‌های مراعات نظیر، اغراق، ایهام، تضاد و... در حوزه آرایه‌های لفظی جای می‌گیرند.

ج) مراعات نظیر در اصطلاح ادبی آوردن واژه‌هایی در سخن است که با هم ارتباط معنایی (غیر از تضاد) داشته باشند و یادآور یکدیگر باشند.

۲- جمله زیر را کامل کنید: زیبایی آفرینی مراعات نظیر در است که خواننده از دریافت این ارتباط معنایی لذت می‌برد.

۳- در ابیات زیر مراعات نظیر را مشخص کنید.

الف) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد.

ب) قبله‌ام یک گل سرخ / جانمازم چشمه، مهرم نور / دشت سجاده من

۴- توضیحات ستون اول به کدام اصطلاح ستون دوم مربوط است؟ وصل کنید.

تضمین	گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه است که معنای بسیار در کمترین واژه‌ها جای می‌دهد.
بدیع	آوردن آیه، حدیث، مصراع، بیت، یا سخن دیگری را در شعر یا کلام گویند.
تلمیح	به مجموعه آرایه‌هایی گفته می‌شود که بر زیبایی لفظی و معنایی سخن می‌افزاید.

۵- در بیت «گرش بینی دست از ترنج نشناسی روا بود که ملامت کنی زلیخا را» بارزترین آرایه ادبی کدام است؟

۶- تلمیح به کار رفته در ابیات زیر را توضیح دهید:

الف) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سر آن دانه که شد رهزن آدم، با اوست

ب) اول و آخر اوست در همه احوال ظاهر و باطن اوست در همه ابواب

۷- نوع تلمیح را در بیت زیر مرقوم فرمایید. (آیه، حدیث، داستان و...)

حرفی است این که خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه، دم آبی ندید کس

دانلود از اپلیکیشن پادرس

۸- شاعر با آوردن تضمین در شعر خود چه هدفی را دنبال می‌کند؟

۹_ تضمین به کار رفته در ابیات زیر را مشخص کنید؟

الف) چنین گفت پیغمبر راست گوی ز گهواره تا گور دانش بجوی

ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوتای شوق او دم که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را

«همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را»

۱۰_ تضمین به کار رفته در بیت زیر را توضیح دهید.

چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت

پاسخنامه تشریحی:

۱- درست یا نادرست بودن جملات زیر را بنویسید:

الف) بدیع در ادب فارسی به مجموعه آرایه‌هایی گفته می‌شود که بر زیبایی لفظی و معنایی سخن می‌افزاید. **درست**

ب) آرایه‌های مراعات نظیر، اغراق، ایهام، تضاد و... در حوزه آرایه‌های **معنوی** جای می‌گیرند. **نادرست**

ج) مراعات نظیر در اصطلاح ادبی آوردن واژه‌هایی در سخن است که با هم ارتباط معنایی (غیر از تضاد) داشته باشند و یادآور یکدیگر باشند. **درست**

۲- جمله زیر را کامل کنید: زیبایی‌آفرینی مراعات نظیر **در تعامل واژه‌هاست** که خواننده از دریافت این ارتباط معنایی لذت می‌برد.

۳- در ابیات زیر مراعات نظیر را مشخص کنید.

الف) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد.

ب) قبله‌ام یک گل سرخ / جانمازم چشمه، مهرم نور / دشت سجاده من

۴- توضیحات ستون اول به کدام اصطلاح ستون دوم مربوط است؟ وصل کنید.

تلمیح	گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه است که معنای بسیار در کمترین واژه‌ها جای می‌دهد.
تضمین	آوردن آیه، حدیث، مصراع، بیت، یا سخن دیگری را در شعر یا کلام گویند.
بدیع	به مجموعه آرایه‌هایی گفته می‌شود که بر زیبایی لفظی و معنایی سخن می‌افزاید.

۵- در بیت «گرش بینی دست از ترنج شناسی روا بود که ملامت کنی زلیخا را» بارزترین آرایه ادبی کدام است؟

دانلود از اپلیکیشن **پادرس**

پاسخ: **تلمیح** و مراعات نظیر

۶_ تلمیح به کار رفته در ابیات زیر را توضیح دهید:

الف) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سر آن دانه که شد رهن آدم، با اوست

پاسخ: داستان حضرت آدم و رانده شدنش از بهشت

ب) اول و آخر اوست در همه احوال ظاهر و باطن اوست در همه ابواب

پاسخ: اشاره به آیه هو الاوّل و الاخر، هو الظاهر والباطن

۷_ نوع تلمیح را در بیت زیر مرقوم فرمایید. (آیه، حدیث، داستان و...)

حرفی است این که خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه، دم آبی ندید کس

پاسخ: (اشاره به داستان حضرت خضر و یافتن آب بقا در ظلمات به همراهی اسکندر)

۸_ شاعر با آوردن تضمین در شعر خود چه هدفی را دنبال می کند؟

پاسخ: شاعر با استفاده از تضمین، مقصود خود را بهتر بیان می کند و با ایجاد تنوع در ذهن خواننده، سبب التذاذ وی می -

گردد و آگاهی خود را از موضوعات مختلف به بهترین وجه نشان می دهد

۹_ تضمین به کار رفته در ابیات زیر را مشخص کنید؟

الف) چنین گفت پیغمبر راست گوی ز گهواره تا گور دانش بجوی

ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوتای شوق او دم که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را

پاسخ: همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

۱۰_ تضمین به کار رفته در بیت زیر را توضیح دهید.

چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت

پاسخ: شاعر با آوردن آیه ای ادعای خود را تأکید می کند.